

Innst. 95 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:122 S (2011–2012)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om samordning av lovverket for kultursektoren og presisering av kunstnerisk frihet

Til Stortinget

Sammendrag

Stortinget vedtok i juni 2007 kulturloven. Målet med loven var å styrke kulturvirksomhet som en naturlig del av samfunns- og politikkområder, og samtidig ville en slik generell lov gi kultursektoren større tyngde og klarere status som et offentlig ansvarsområde. Kulturloven har, etter forslagsstillernes syn, ikke oppfylt denne målsettingen.

Forslagsstillerne viser til at i tillegg til kulturloven og Grunnloven §§ 100 og 110 a omfattes kultursektoren av en rekke andre lovverk. Blant de mest sentrale lovene som regulerer kommunal og fylkeskommunal kulturvirksomhet er: Folkebibliotekloven, arkivloven, pliktavleveringsloven, kulturminneloven og opplæringsloven.

Det er også en rekke lover som håndhever lovfestede rettigheter for kunstnere i form av vederlag og avgifter.

Forslagsstillerne viser til et større antall lover som regulerer kulturinstitusjoner, ulike bransjer, medier, språk m.m.

Det er ikke, etter forslagsstillernes syn, nødvendig å samordne alt lovverk som omhandler kultur, men en forenkling og samling av lovverket hadde tydeliggjort både statens ansvar og kulturvirksomhetenes egne plikter i henhold til lovverket.

Forslagsstillerne viser til at kulturloven er en svært kortfattet og generell lov som uttrykker offentlige myndigheters ansvar for kulturvirksomhet. Det finnes ikke, etter det forslagsstillerne vet, dokumentasjon på hvordan kommunene og fylkeskommunene forholder seg til dagens kulturlov, og på sammenhengen mellom denne og andre lover på feltet.

Forslagsstillerne vil understreke sitt grunnleggende syn om at staten skal være tiltrettelegger for kulturlivet. Det innebærer at det offentlige ikke skal sette krav til innholdet i kunsten. Forslagsstillerne mener at en lovfesting av kunstnerisk frihet er nødvendig for å sikre kunstinstitusjonenes og kunstneres kunstneriske frihet. Den tiltakende praksis med krav til innholdsproduksjon i offentlige tildelingsbrev viser, etter forslagsstillernes syn, behovet for en slik presisering.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag med supplerende lovformuleringer til en kulturlov som på en bedre måte ser kulturtiltak i sammenheng gjennom en forenkling og samling av dagens oppstykkede regelverk på feltet, og samtidig konkretisere de statlige kulturforpliktelsene.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag med supplerende lovformuleringer til kulturloven som presiserer institusjonenes og kunstneres kunstneriske frihet.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib

Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Rannveig Kvifte Andresen, fra Senterpartiet, Olov Grøtting, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til Dokument 8:122 S (2011–2012) om samordning av lovverket for kultursektoren og presisering av kunstnerisk frihet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at å samle ulike lover med bestemmelser som på forskjellige vis har relevans for kulturområdet ikke uten videre innebærer en forenkling i seg selv. Flertallet ser at lovene ikke inneholder motstridende bestemmelser, og er ikke kjent med at oppdelingen i flere separate lover har negative konsekvenser for kulturlivet. Flertallet kan derfor ikke se at det finnes et reelt behov for å samle eller sammenstille disse til dels svært ulike bestemmelsene i én lov.

Flertallet har vanskeligheter med å se behovet for nye bestemmelser i kulturloven som skal presisere kulturinstitusjonenes og kunstneres kunstneriske frihet. Det har siden 1970-tallet, uavhengig av regjeringskonstellasjon, vært vanlig å legge noen overordnede kulturpolitiske føringer for bruk av de statlige tilskuddene. Flertallet mener at det å gjøre oppmerksom på spesielle samfunnsmessige forhold og gi føringer for de midlene fellesskapet stiller til disposisjon bare er en del av rammeverket som kalles utforming og gjennomføring av politikk, i dette tilfelle kulturpolitikk. Flertallet kan ikke se at noen regjering har blandet seg opp i hvordan kulturlivet følger opp dette kunstnerisk og kulturfaglig, og mener dermed at prinsippet om armlengdes avstand mellom politikk og forvaltning er godt ivaretatt.

I Norge har vi ytringsfrihet, og komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti legger til grunn at dette også må gjelde for kunsten. Regjeringen må være bevisst på det faktum at det ikke er regjeringens oppgave å gi retningslinjer for kunsten om hva som skal skapes kunstnerisk. Det er omtenk-somt av regjeringen å minne institusjonene på viktige nasjonale og regionale markeringer, men disse medlemmer er overbevist om at der dette passer inn i den kunstneriske helheten, vil også de nødvendige hensyn tas. Disse medlemmer presiserer at det er viktig at informasjon fra myndighetene ikke må oversendes i en slik form at det kan oppfattes som et pålegg eller forutsetning for å motta tilskudd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser at kunst kan være en risiko-

sport. Både kunsten og kunstutdanningen setter noe på spill når kunst skapes, og av og til motiveres dette spillet av et sterkt ønske om å endre eksisterende verdihierarkier. Disse medlemmer konstaterer at dette kan skje på en uhøflig, respektløs eller bent frem hensynsløs måte, og mener at det et sted må gå en grense. Disse medlemmer håper denne avklaringen tydeliggjør denne siden av ytringsfriheten og den kunstneriske frihet.

Disse medlemmer har ofte forundret seg over norske mediers kulturdekning. Disse medlemmers inntrykk er at reportasjene om kulturpolitikk stort sett dreier seg om penger og kravet om mer penger, og at problematiseringer av statlige føringer, mangelen på private midler og kulturens uavhengighet har vært nesten fraværende. Disse medlemmer mener det er en selvfølge at staten ikke griper inn og regulerer f.eks. hvilke teaterstykker som bør settes opp, men at styringen må være mer indirekte og kulturstyrt. I praksis mener disse medlemmer at dette innebærer at institusjonene har behov for positive incitamenter knyttet til bl.a. å maksimere inntektene innenfor egne kunstfaglige vurderinger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener det er problematisk når staten oppretter en rekke prosjektmidler knyttet til konkrete politiske tema, eller som når det i tildelingsbrevet til teatret i Sogn og Fjordane står skrevet følgende:

«Kultursektoren vil spille en viktig rolle i markeringen og feiringen av 200-årsjubileet for den norske grunnloven i 2014. Det forventes at kulturdepartementets tilskuddsmottakere setter i gang arbeid med å planlegge prosjekter og arrangementer i tilknytning til jubileet.»

Disse medlemmer registrerer at dette ligger tett opp mot tvang overfor institusjonen, og synes det er svært uheldig at regjeringen legger så konkrete føringer for en kunstinstitusjon.

Disse medlemmer er også opptatt av at kunstnere innen visuell kunst skal honoreres for utstillingsoppdrag i museer og visningssteder som mottar offentlig støtte. Disse medlemmer ser at dette er vanlig praksis for utsmykkingsoppdrag og må være en selvfølge innen de utøvende kunstfeltene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at kulturlivet representerer en stor bredde bransjer og fagområder, som hver i sær har sine egne faglige krav, historisk bakgrunn, og egne behov hva angår offentlig regulering. Disse medlemmer tror ikke en samordning av dette under en felles kulturlov er hensiktsmessig.

Disse medlemmer støtter derfor ikke forslaget om dette.

Disse medlemmer viser til at erfaringene så langt viser at kulturloven har hatt liten betydning. Disse medlemmer mener kulturlivets frihet er en grunnleggende verdi i kulturpolitikken. Disse medlemmer mener de senere års dreining i kulturpolitikken i retning av større maktkonsentrasjon og sterkere styringsdialog, tilsier at dette perspektivet bringes inn i kulturloven på en mer tydelig måte. På denne bakgrunn gir disse medlemmer støtte til forslaget om at slik innarbeidelse skjer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil understreke at kunst og kultur har en egenverdi og at kulturpolitikken ikke skal være et virkemiddel for å oppnå politiske mål på ulike samfunnsfelt. Den offentlige kulturinnsatsen skal bidra til et mangfoldig og kvalitativt godt tilbud som styrker både det profesjonelle og det frivillige kulturlivet. Disse medlemmer er enig i forslagsstillerens intensjoner, og disse medlemmer deler bekymringen for hvilken effekt den rød-grønne politikken har på institusjonenes og kunstneres frihet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil samtidig peke på at kulturloven er ment å være en generell lov som understreker det ansvaret offentlige myndigheter har for å legge til rette for kulturvirksomhet. Det er lagt til grunn at loven skal være enkel uten detaljerte føringer for bevilgningsnivå, prioriteringer eller organisering av kulturområdet i staten, fylkeskommuner og kommuner. Dette medlem foreslår at forslagene vedlegges protokollen.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag med supplerende lovformuleringer til kulturloven som presiserer institusjonenes og kunstneres kunstneriske frihet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag med supplerende lovformuleringer til en kulturlov som på en bedre måte ser kulturtiltak i sammenheng gjennom en forenkling og samling av dagens oppstykkelede regelverk på feltet, og samtidig konkretisere de statlige kulturforpliktelsene.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 3

Dokument 8:122 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om samordning av lovverket for kultursektoren og presisering av kunstnerisk frihet – vedlegges protokollen.

Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til representantforslaget og til komiteens merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:122 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om samordning av lovverket for kultursektoren og presisering av kunstnerisk frihet – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 22. november 2012

Gunn Karin Gjøl

leder

Ib Thomsen

ordfører

